

Framtidig skolestruktur

HØRINGSdokUMENT

Rådmannens vurdering og anbefaling

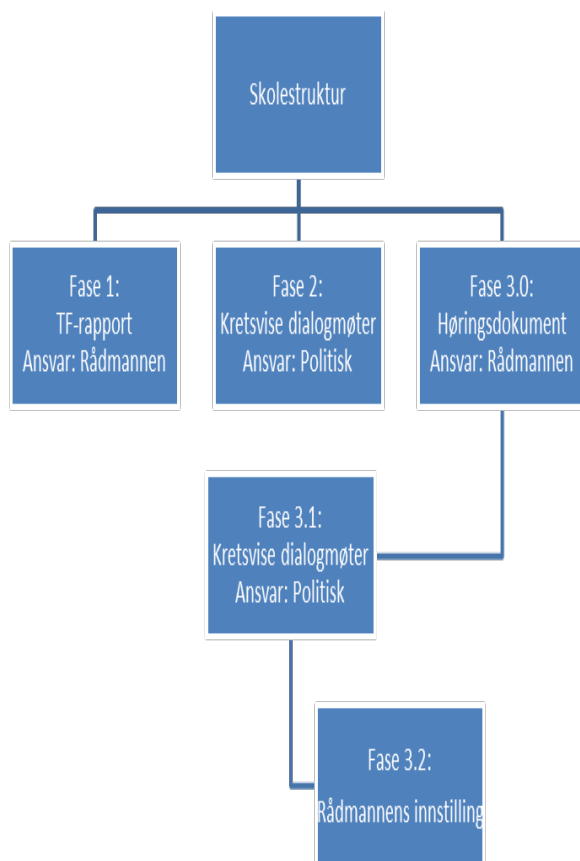
Stange kommune

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Bakgrunn og mandat	5
2.1	Bakgrunn og mandat.....	5
2.2	Mandat for fase 3.....	6
3	Veien videre	7
4	Mål for Stangeskolen, de fire perspektivene og sentrale kjennetegn	8
4.1	Mål for Stangeskolen	8
4.2	De fire perspektivene	8
4.2.1	Det pedagogiske perspektivet – kvalitet i skolen	9
4.2.2	Det økonomiske perspektivet – handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling.....	11
4.2.3	Det organisatoriske perspektivet – fleksible, effektive og faglig sterke skoler ..	12
4.2.4	Det samfunnmessige perspektivet – støtte opp under kommunens langsiktige strategier	16
5	Vurdering av ulike alternativer	18
5.1	0-Alternativ – opprettholde dagens skolestruktur.....	19
5.2	Alternativ 1 – Romedal ungdomsskole slås sammen med Stange ungdomsskole.....	21
5.3	Alternativ 2: Espa barneskole slås sammen med Tangen barneskole.....	23
5.4	Alternativ 3: Breidablikk, Solvin, Åsbygda og Vallset slås sammen lokalisert til Romedal	25
5.5	Alternativ 4: Breidablikk, Solvin og Åsbygda barneskoler slås sammen, lokalisert til Romedal	26
5.6	Alternativ 5: Solvin, Åsbygda og Vallset barneskole slås sammen, lokalisert til Romedal	28
5.7	Oppsummering av alternativene 0-5	30
6	Rådmannens anbefaling	32

1 Sammendrag

Figur 1: Illustrasjon over utredningsarbeidet om framtidig skolestruktur i Stange kommune

Utredningsarbeidet om framtidig skolestruktur i Stange kommune ble igangsatt av kommunestyret vinteren 2012 (se sak 139/12), og består av 3 faser. Fase1 består av Telemarksforskning sin rapport *Skolestruktur i Stange kommune*. Her er framtidig skolestruktur belyst i et 10- 15 års perspektiv i de fire perspektivene: Pedagogisk, organisatorisk, økonomisk og samfunnsmessig. I fase 2 av utredningsarbeidet, ble det nedsatt en politisk arbeidsgruppe og et arbeidsutvalg (se sak 83/15), bestående av de politiske partiers gruppeledere. Den politiske arbeidsgruppa har gjennomført kretsvisе folkemøter, der framtidig skolestruktur har vært diskutert. Hensikten med disse møtene har vært å sikre god medvirkning fra foreldre, elever og øvrige aktører i skolekretsene.

Høringsdokumentet (dette dokumentet), er fase 3 i utredningsarbeidet og inneholder rådmannens anbefalinger, jf. mandatet for utredningsarbeidet, slik det fremkommer av sak 139/12 og sak 83/15. I høringsdokumentet blir 5 ulike alternativer til dagens skolestruktur drøftet, med utgangspunkt i de fire perspektivene og med vekt på kvalitet i oppvekstsektoren og målet om en robust organisering.

Følgende anbefaling legges frem:

- Slå sammen Romedal og Stange ungdomsskoler til en ungdomsskole, lokalisert til Stange.
- Slå sammen Espa og Tangen barneskoler, lokalisert til Tangen
- Slå sammen Breidablikk, Solvin og Åsbygda barneskoler, lokalisert til Romedal.

Høringsdokumentet om framtidig skolestruktur gir innsikt i bakgrunnen og mandatet for arbeidet med fase 3. Deretter presenteres fem alternativer til dagens skolestruktur med en vurdering og en anbefaling.

Etter rådmannens syn er det svært viktig å se alternativet med felles ungdomsskole for Romedal og Stange og felles barneskole i Romedal i sammenheng, da dette vil ivareta en ikke ubetydelig restverdi i skolebygget ved Romedal ungdomsskole.

Figurliste

Figur 1: Illustrasjon over utredningsarbeidet om framtidig skolestruktur i Stange kommune (s.6)

Figur 2: Framdriftsplan for fase 3 (s.7)

Figur 3: De fire perspektivene og relasjonen mellom disse (s.9)

Tabelliste

Tabell 1: Investeringsbehov innenfor 15 år, ved å opprettholde dagens skolestruktur (s.14)

Tabell 2: Befolkningsvekst fordelt på aldersgrupper for perioden 2016 – 2030, gitt middelalternativet (s.14)

Tabell 3: Elevtall skoleåret 2009/2010, 2016/2017 og beregninger for 2020/2021 pr 01.07.16 (s.15)

Tabell 4: Investeringsbehov innenfor 15 år, ved å opprettholde dagens skolestruktur, samme som tabell 1 (s.20)

Tabell 5: Eksempel oppsummering av konsekvenser for alternativ (s.21)

Tabell 6: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 1 (s.22)

Tabell 7: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 1 (s.23)

Tabell 8: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 1 (s.23)

Tabell 9: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 2 (s.24)

Tabell 10: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 2 (s.24)

Tabell 11: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 2 (s.24)

Tabell 12: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 3 (s.25)

Tabell 13: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 3 (s.26)

Tabell 14: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 3 (s.26)

Tabell 15: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 4 (s.27)

Tabell 16: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 4 (s.27)

Tabell 17: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 4 (s.28)

Tabell 18: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 5 (s.28)

Tabell 19: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 5 (s.29)

Tabell 20: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 5 (s.29)

Tabell 21: Oppsummering av forventet årlig innsparing for alternativene 1-5 (s.30)

Tabell 22: Oppsummering av investeringsbehov for alternativene 1-5, langsiktig perspektiv (s.30)

Tabell 23: Samlet kostnadsoverslag for alternativ 1 og 3, 4 eller 5 (s.31)

Tabell 24: Elevtallsutvikling ny skolestruktur (s.31)

Tabell 25: Oppsummering av konsekvenser for alternativene 1-5 (s.32)

2 Bakgrunn og mandat

2.1 Bakgrunn og mandat

I kommunestyrets behandling av budsjett og økonomiplan 2013-2016 (sak 139/12) den 20.12.2012 ble rammene for utredningsarbeidet om framtidig skolestruktur vedtatt. I sak 36/13, ble følgende mandat for utredningsarbeidet vedtatt:

I henhold til kommunestyrets budsjettvedtak i sak 139/12, igangsettes et utredningsarbeid om strukturelle tiltak i grunnskolen i Stange med følgende mandat:

- *Utredningsarbeidet skal, gjennom innhenting av tallmateriale, kostnadsoverslag, forskningsrapporter og erfaringsinnhenting fra noen sammenliknbare kommuner, sikre et godt beslutningsgrunnlag for framtidig skolestruktur i Stange.*
- *Utredningen skal, på bakgrunn av innhentet faktagrunnlag, beskrive og konsekvensvurdere utfordringer for Stange- skolen i et 10 – 15 års perspektiv*

1. *Pedagogisk*
2. *Økonomisk*
3. *Organisatorisk*
4. *Samfunnsmessig*

- *Utredningen presenteres i en rapport med fire del – rapporter der det gis en anbefaling innenfor hvert av de fire perspektivene. Med bakgrunn i del - rapportene, skal det konkluderes med en anbefaling om framtidig skolestruktur i Stange.*

Sluttrapporten der de endelige konklusjoner basert på faktagjennomgang og erfaringsinnhenting presenteres, skal drøfte tre alternative modeller, alle basert på de fire hovedperspektivene i utredningsmandatet, i tillegg til en samlet anbefaling – dvs:

- *0-alternativet som innebærer en konsekvensutredning av videreutvikling av nåværende skolestruktur*
- *to alternative modeller til 0-alternativet*
- *samlet anbefaling – der alle fire perspektivene er med i vurderingen.*
- *Utredningsarbeidet gjennomføres i to faser der rådmannen har ansvar for fase 1 og det opprettes en politisk styringsgruppe for fase 2.*

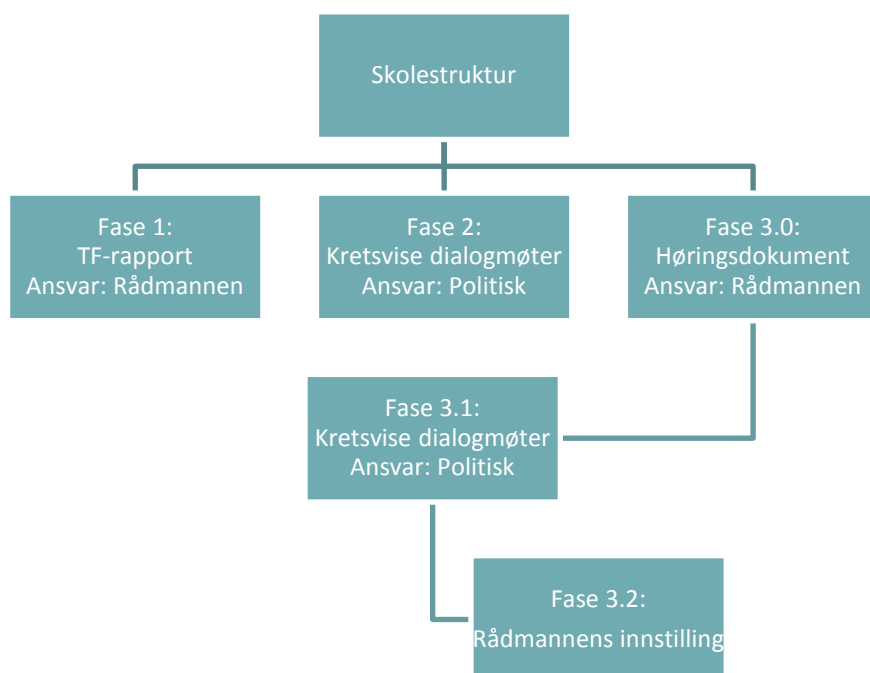
Fase1: Innhenting og presentasjon av faktagrunnlag som utgangspunkt for høringer, drøftinger og politisk beslutning. Det benyttes ekstern konsulentbistand i dette arbeidet.

Fase 2: På bakgrunn av innhentet faktagrunnlag med anbefaling, gjennomføres dialogmøter med aktuelle parter og det innhentes høringsuttalelser.

- *Det opprettes en politisk styringsgruppe for fase 2.*

Fase 3: Rådmannen legger fram faktagrunnlag med anbefaling, oppsummering av dialogmøter, høringsuttalelser og anbefalinger fra politisk styringsgruppe, til politisk behandling.

Figur 1: Illustrasjon over utredningsarbeidet om fremtidig skolestruktur i Stange kommune

Som figur 1 gir uttrykk for, består hele skoleutredningen av 3 faser, der fase 1 var innhenting av faktagrunnlag, gjennomført av Telemarksforskning i perioden februar til juni 2014. Fase 2 har bestått av dialogmøter med skolekretsene, gjennomført av det politiske arbeidsutvalget i perioden februar 2016 til april 2016.

Fase 3, består på sin side igjen av 3 faser, der fase 3.0. er dette dokumentet, kalt høringsdokumentet, som inneholder rådmannens anbefalinger, jf. mandatet for arbeidet, og er et administrativt arbeid. Fase 3.1. består som i fase 2, av kretsvisе dialogmøter organisert av det politiske arbeidsutvalget. Fase 3.2 består av rådmannens endelige innstilling i saken, med innkomne høringsuttalelser som legges fram til endelig politisk behandling.

2.2 Mandat for fase 3

Mandatet for arbeidet med fase 3, dette høringsdokumentet, er som følger:

Rådmannen legger fram faktagrunnlag med anbefaling, oppsummering av dialogmøter, høringsuttalelser og anbefalinger fra politisk styringsgruppe, til politisk behandling (sak 36/13).

Etter at dialogmøtene er avholdt gjennomfører også rådmannen en formell høring av rådmannens utredning. I løpet av høsten 2016 innstiller rådmannen i saken til formannskapet, med sluttbehandling av saken i kommunestyret. Etter at utredningen foreligger gjennomføres det dialogmøter i alle skolekretser (sak 83/15)

3 Veien videre

Høringsdokumentet (dette dokumentet) med rådmannens anbefaling om framtidig skolestruktur, vil bli lagt ut på høring 1. november med høringsfrist 10. februar 2017. I høringsperioden vil det på nytt gjennomføres kretsvisе møter i regi av det politiske arbeidsutvalget. Etter at høringen er gjennomført, og det har vært avholdt nye kretsvisе møter, vil rådmannen legge fram endelig innstilling i saken, først til driftsutvalget, deretter til formannskapet, med sluttbehandling i kommunestyret. Figur 2 viser en framdriftsplan for fase 3.

Figur 2: Framdriftsplan for fase 3

Dette dokumentet er rådmannens vurderinger og råd i forhold til framtidig skolestruktur, og representerer et grunnlag til den politiske behandlingen. Hensikt med høringen er å gi innspill til den politiske behandlingen av framtidig skolestruktur. Rådmannen foretar ingen vurdering av høringsinnspillene, men legger disse fram for politisk behandling. Endringer i dagens skolestruktur, vil måtte følges opp med egen sak vedrørende endringer i forskrift om skolekretsgrenser.

Utredningen om framtidig skolestruktur i Stange som legges fram nå, drøfter muligheter for færre skoler i Romedal og Stange krets og omhandler *ikke* Ottestad krets.

Elevtallsutviklingen, som viser en markant økning i Ottestad krets i de nærmeste årene, og rådmannen vil komme tilbake med en egen sak knyttet til dette. Arstad og Hoberg har pr. i dag ikke romkapasitet til å ivareta denne elevtallsøkningen, og presset vil kunne øke ytterligere sett i lys av planlagt / mulig framtidig boligutbygging. En elevtallsutvikling opp mot 200 flere elever i Ottestad i neste 10-års periode kan være et scenario, og dette vil utløse betydelige investeringsbehov i et 10-års perspektiv, enten i form av påbygg eller ny skole. Oppstart av kommuneplanens arealdel legges fram til politisk behandling høsten 2016. I denne prosessen vil politikerne ta stilling til mulige framtidig områder for boligutbygging i Ottestad som er et attraktivt boområde. Kommuneplanens samfunnsdel legger opp til utbygging rundt knutepunktene i kommunen og da er Ottestad ett av satsingsområdene langs framtidig dobbeltsporet jernbane.

4 Mål for Stangeskolen, de fire perspektivene og sentrale kjennetegn

4.1 Mål for Stangeskolen

Gjennom kommuneplanens samfunnsdel, og fulgt opp i kommunedelplan for oppvekst for Stange kommune, er følgende overordnede målsetting satt for Stangeskolen: *Skape en kultur for læring og danning, gjennom kvalitet og tilpasning i oppvekstsektoren.* Elevene i Stangeskolen skal utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger for å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. De skal få utvikle skaperglede, engasjement og forskertrang. Vi skal ha bedre læringsresultater, faglig og sosialt. Vi skal ha økt kollektiv kapasitet og praksis hos våre ansatte. Vi skal ha sterkere mål- og resultatstyring. Vi skal iverksette tiltak som begrunnes ut fra hva forskning og erfaring viser har effekt på læring. Det skal legges grunnlag for at flere av Stangeelevene gjennomfører videregående opplæring med bedre resultat og kommunens arbeid skal være med å bidra til at målene for videregående opplæring i Hedmark om gjennomstrømming, redusert frafall og omvalg nås. Mål og strategier for perioden knyttet til følgende satsingsområder.

- Barnehage- og skolekultur
- Samarbeid
- Kompetanse og utvikling
- Ledelse
- Barnehage- og skolestruktur

4.2 De fire perspektivene

Som det ble redegjort for i mandatet for arbeidet med fremtidig skolestruktur i Stange kommune, skal utredningen beskrive og vurdere konsekvenser for Stangeskolen i et 10 – 15 års perspektiv ut fra følgende fire perspektiver:

- Pedagogisk
- Økonomisk
- Organisatorisk
- Samfunnsmessig

Det vil her redegjøres for hva som legges i de ulike perspektivene, og hvordan disse henger sammen. Endringer i det ene perspektivet kan få konsekvenser for et annet perspektiv. For eksempel vil det å gå fra få ansatte til flere ansatte (det pedagogiske perspektivet) indikere et sterkere fagmiljø. Dette vil i neste omgang påvirke organiseringen (det organisatoriske perspektivet) av timeplaner og mulighetene sikre god fagkompetanse i alle fag og utnytte ansatte mer fleksibelt. Dette vil i neste omgang kunne gi økonomiske konsekvenser (det økonomiske perspektivet). Venndiagrammet (figur 3) illustrerer hvordan de fire perspektivene henger sammen.

Figur 3: De fire perspektivene og relasjonen mellom disse

4.2.1 Det pedagogiske perspektivet – kvalitet i skolen

Det pedagogiske perspektivet handler om kvalitet i skolen, og består av forhold læringsresultater – og læringsmiljø, både fysisk og psykososialt, kompetanse og rekruttering.

Læringsresultater – og læringsmiljø

Godt læringsmiljø er en rettighet og en forutsetning for god læring. I TF-rapporten (s. 67) vises det til at kvalitet i skolen er et omdiskutert begrep. Læringsutbyttet hos elevene står likevel sentralt i kvalitetsvurderingen. TF-rapporten henviser til at kvalitetsbegrepet har tre sentrale kjennetegn; resultat, prosess og struktur.

Kvalitet er både kunnskaper, ferdigheter og holdninger (resultatkvalitet). Dette kan blant annet måles gjennom kartleggingsprøver, grunnskolepoeng og grad av gjennomstrømming i videregående opplæring. Kvalitet omhandler også kjennetegn ved arbeidet i skolen, innholdet i opplæringen, undervisningsmetoder, bruk av lærernes kompetanse og selve læringsmiljøet (prosesskvalitet). Denne delen av kvalitetsbegrepet kan i noen grad måles gjennom elev- og foreldreundersøkelser. Til sist handler kvalitet også om de formelle rammene knyttet til lovverk, forskrifter og planer, men også økonomi, personaltetthet, lærernes kompetanse, klassens størrelse og sammensetting og fysiske rammer som bygninger og utstyr (strukturkvalitet).

Mulige endringer i skolestruktur medfører ofte bekymring og usikkerhet hos foresatte, elever og ansatte i skolen og i lokalmiljøet. Flere mener at små forhold skaper tryggere skolemiljø og mulighet for bedre faglig oppfølging. TF-rapporten viser til Tone H. Sollien, Asplan Viak, i drøftingene rundt kvalitet i små og store skoler. Hennes oppsummering viser at det ikke er forskningsmessig grunnlag for å konkludere med at skolestørrelse isolert sett påvirker kvalitet. Oppsummeringen som er gjengitt i TF-rapporten (s. 68) sier likevel:

Elevenes faglige utbytte: Det er noe forskningsmessig belegg for å si at det faglige utbyttet øker med skolestørrelse. Det er imidlertid ikke grunnlag for å si at skolestørrelse i seg selv og alene skaper økt faglig utbytte for elevene.

Elevenes sosiale kompetanse (trivsel, mobbing etc): Det finnes ikke forskningsmessig belegg for å si at skolestørrelse har betydning for læringsmiljø og elevenes sosiale kompetanse.

Elevenes motivasjon for læring: Det finnes ikke forskningsmessig belegg for å si at skolestørrelse har betydning for elevenes motivasjon for læring.

Elevmedvirkning: Det finnes ikke forskningsmessig belegg for å si at skolestørrelse har betydning for muligheten for elevmedvirkning i skolen.

Tilpasset opplæring og like muligheter: Forskingen gir noe støtte for at mindre skoler kan være bedre for visse elevgrupper, men sammenhengene mellom skolestørrelse og kvalitet avhenger av hvilke sider av skolens virksomhet man ser på. Her er det viktig å huske at « mindre skoler » i internasjonal forskning, er atskillig større enn hva man i Norge definerer som mindre skoler. Internasjonalt vil skoler med mindre enn 300 elever defineres som en liten skole.

Samarbeid med hjemmene: Det finnes ingen forskning eller tilgjengelige nasjonale data som sier noe om sammenhengen mellom skolestørrelse og samarbeid skole-hjem.

Samarbeid med lokalsamfunnet: Det finnes noe forskningsmessig belegg for å si at små bygdeskoler gir noe bedre muligheter for godt samspill mellom skole og lokalsamfunn og for å integrere lokalsamfunnet i skolens læringsaktiviteter.

Ut fra dette konkluderer Sollien med at det er andre faktorer enn størrelse i skolens rammebetingelser og skolens virksomhet som har betydning for kvalitet i skolen.

Andre faktorer kan være, som Norges offentlige utredninger (2014:33) *Elevenes læring i fremtidens skole*, tar opp:

- ✓ Elevene deltar aktivt i egen læring og forstår egne læringsprosesser
- ✓ Elevene deltar i kommunikasjon og samarbeid
- ✓ Elevene får utvikle dybdeforståelse og får hjelp til å forstå sammenhenger
- ✓ Elevene får utfordringer som gjør at de kan strekke seg
- ✓ Undervisningen er tilpasset elevenes ulike forkunnskaper og erfaringer
- ✓ Elevene møter tydelige forventninger til hva de skal lære, og får tilbakemeldinger og råd om videre læring
- ✓ Elevenes relasjoner, motivasjon og følelser tas hensyn til i undervisningen.
- ✓ Lærerne tar i bruk varierte metoder, arbeidsmåter og organisering som er tilpasset det elevene skal lære, den enkelte elev og elevgruppe.

Fysisk læringsmiljø

Opplæringslovas § 9a-2 setter følgende krav til det fysiske miljøet ved skolene:

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane. Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid anbefalar. « Videre i samme paragraf heter det: « Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Utforming og innredning ved skolene skal ivareta og fremme elevenes behov for forsvarlig helse-miljø- og sikkerhetsforhold, samtidig som det skal legges til rette for et godt læringsmiljø, kreativ utfoldelse, trivsel og gode psykososiale forhold. Nye skoler eller skoler som renoveres, skal være universelt utformet. Kravene til miljø og helse i skolen er nærmere

definert i forskrift om miljørettet helsevern og samsvarer med kravene i Opplæringslovas § 9a-2 om elevenes fysiske miljø.

Skolene i Stange kan i hovedsak vise til gode fysiske rammer for elevene, ute og inne. Skolebyggene har ulike alder, og de er i ulike faser av slitasje og fornyelse. Utfordringer knyttet til fysisk miljø handler om tilgang på spesialrom, fleksibilitet i arealutnyttelse, arbeidsrom for pedagogisk personale og noe vedlikehold. Enkelte skoler har i tillegg behov for rehabilitering de nærmeste årene.

Kompetanse og rekruttering

TF-rapporten viser til at lærernes faglige og praktiske kompetanse er en viktig faktor for gode læringsresultater i skolen. I Stortingsmelding nr. 28:17 (2015 -2016): *Fag – Fordypning-Forståelse*, heter det blant annet: « *Nøkkelen til å løfte elevenes kunnskap og læring er å satse på lærernes kompetanse, det profesjonelle lagarbeidet på skolene og tydelig skoleledelse og skoleeierskap.*»

Det er innført krav om 30 studiepoeng for lærere som underviser i fagene norsk, norsk tegnspråk, matematikk og engelsk på barnetrinnet. For å undervise i disse fagene på ungdomstrinnet, kreves 60 studiepoeng. Departementet mener det er et godt prinsipp at lærere skal ha fordypning i fag de underviser i og vil vurdere innføring av kompetansekrav for flere fag enn i dag.

Skoleeier har ansvar for å tilsette lærere med nødvendig kompetanse for å undervise i fag og slik at skolenes kompetansebehov dekkes totalt sett. I meldingen påpekes det at dette kan være en utfordring ved små skoler.

4.2.2 Det økonomiske perspektivet – handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling

Dette perspektivet omhandler i stor grad økonomi i forhold til strukturer, og vi stiller spørsmålet er strukturene hensiktsmessige? Som det påpekes i TF-rapporten i kapittel 5, har Stange kommune en bygningsmessig overkapasitet på ca. 30-40 %, når vedtatte utbyggingsplaner er tatt med. Stange kommune har arealer som kan ta imot ca. 450 elever mer enn det vi har per i dag, eller har ca. 6000 m² mer enn strengt tatt nødvendig. Driftsutgifter per år for disse arealene vil kunne ligge på ca. seks-sju millioner kroner i følge TF-rapporten.

Dagens status

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursbruk, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner og man kan sammenlikne kommuner med hverandre.

I KOSTRA er Stange plassert i kommunegruppe 11 (dvs. mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter). Stange kommune bør derfor ha et samlet lavere forbruksnivå enn hva gjennomsnittskommunen kan tillate seg å ligge på. Beregningene fra TF-rapporten (2014:17) viser derimot at kommunen bruker ca. 62 millioner kroner mer, alle tjenesteområder sett under ett.

KOSTRA-analyse 2015 for Stange kommune viser videre at Stange kommune bruker mer enn både Hamar og Elverum, men noe mindre enn Ringsaker kommune når det kommer til grunnskole. Når det kommer til driftsutgifter til grunnskole per innbygger i målgruppen ligger Stange kommune over i utgiftsnivå i forhold til kommuner som Stange sammenligner seg med. Stange kommune ligger også over landsgjennomsnittet. Bare Ringsaker kommune har

høyere utgiftsnivå per innbygger i skolesektoren enn Stange. Når det kommer til utgifter relatert til skoleskys og arealer ligger Stange kommune høyt også her i forhold til kommuner vi sammenligner oss med.

TF-rapportens konklusjon

Store skoler er mer «arealeffektive» enn små. Elevene i større skoler i Stange har det noe romsligere enn tilsvarende i Norges største byer. Dette kan både skyldes politiske prioriteringer og tilfeldige utslag i relativt mange skolekretser. Med et gitt elevtall kan man redusere kostnadene til skolebygg ved tre ulike tiltak:

1. Reduserte investeringer og driftsutgifter per kvadratmeter
2. Økt levetid for skolebygg
3. Færre kvadratmeter per elev(uten at det går på bekostning av kvalitet og trivsel)

Reduserte utgifter per kvadratmeter knytter seg både til investeringskostnader og driftskostnader. I noen grad vil disse trekke i ulike retninger, siden lave driftskostnader kan være betinget av høy kvalitet og gode tekniske løsninger. Både for å redusere framtidige driftskostnader og fordi renovering av eldre bygningsmasse er kostbart, kan det ofte være mer lønnsomt å bygge nytt enn å sette i stand gamle skolebygg. En vurdering må gjøres i hvert tilfelle.

I tillegg er det viktig at kommunen har en struktur som sikrer framtidig bosetting. Som det framkommer i det samfunnmessige perspektivet, har kommunestyret i Stange vedtatt en langsiktig arealstrategi. Denne må ses i sammenheng med framtidig skolestruktur.

4.2.3 Det organisatoriske perspektivet – fleksible, effektive og faglig sterke skoler

I dette perspektivet beskrives robust organisering, bygningsmasse, rehabilitering og utbyggingsbehov og elevtallsutvikling.

Robust organisering

Stange kommune skal i henhold til kommuneplanens samfunnsdel (s.19), få til innovasjon og utvikling gjennom robust organisering og strukturelle tilpasninger. En robust organisering skal, som nevnt innledningsvis, «(...) til en hver tid ha et økonomisk handlingsrom som gjør at organisasjonen kan holde tritt med utviklingen. Det vil kunne innebære endringer både i organisasjonsstruktur, systemer og arbeidsmåter».

En robust organisasjon er tilpasningsdyktig og evner å møte samfunnets utfordringer og behov på nye måter. Gjennom å være robust kan kommunens tjenesteområder utvikle handlingsrommet som beskrevet over, og ikke minst skape et handlingsrom for å drive innovasjonsarbeid. Det er spesielt tre elementer som kjennetegner en robust organisasjon: fleksibilitet, faglighet og effektivitet.

Fleksibilitet blir avgjørende for å skape robusthet. Da er det viktig at tjenestestrukturen ikke er statisk, men tvert i mot har en grad av fleksibilitet som gjør at grep kan tas når behovet oppstår. Skolene i Stange har ulik romkapasitet og tilgang på spesialrom, slik som bibliotek og naturfagrom. En robust skole kjennetegnes derfor av god tilgang på spesialrom, og muligheter for fleksibel arealutnyttelse.

Faglighet er et annet sentralt prinsipp som går ut på å bygge gode og sterke fagmiljøer og spesialisering. Skolen må ha et personale som dekker kompetansekravene gitt i lov og forskrift. I tillegg må det sikres at alle elevene møter denne kompetansen i sin opplæring. Stangeskolen skal kjennetegnes av høy kvalitet og kollektiv praksis. Skolebasert profesjonsutvikling vil tjene på at den enkelte skolen har et stort nok fagmiljø med flere faglærere knyttet til de ulike klassetrinn. Et elevgrunnlag som er stort og stabilt nok over tid bidrar til å kunne opprettholde et godt fagmiljø.

Det er i norsk sammenheng lite forskning som kan si noe om hva som er en ideell skolestørrelse. Opplæringslova § 9-5 andre ledd lød tidligere slik:

«Til vanleg bør det ikkje skipast grunnskolar med meir enn 450 elevar.»

Denne setningen er fjernet fra opplæringsloven fra 01.08.16 med begrunnelse i at det må være opp til kommunene selv å bestemme hvor store skoler man ønsker å ha. Et stort flertall av de som uttalte seg støttet forslaget. I følge ferske tall som ble presentert i Utdanningsspeilet 2016, går det frem at tendensen går mot færre og større skoler i Norge. Høsten 2015 var det 2867 grunnskoler i Norge. Det er 19 færre enn i 2014. I siste tiårsperiode har antall grunnskoler blitt redusert med nesten 400.

I dag er det 160 grunnskoler som har mer enn 500 elever, og mer enn 90.000 elever går på disse skolene. Høsten 2015 var det 13 grunnskoler med mer enn 750 elever.

Effektivitet er et tredje prinsipp og er en forventet gevinst av både fleksibilitet og faglighet. Større enheter gir økt fleksibilitet i ressursutnyttelse. Kostnader pr. elev blir redusert med økt skolestørrelse uten at dette går utover kvalitet og trivsel.

Bygningsmasse, rehabilitering og utbyggingsbehov – økonomiske beregninger

Det er spesielt viktig å tenke langsiktig i forhold til investeringer. Det er derfor viktig også å se på forventede framtidige investeringskostnader ved å opprettholde dagens skolestruktur. Selv om mange skolebygg er rustet opp/rehabiliteret de senere år, vil det være store behov de kommende 10 – 15 år. Tabell 1 viser hvilke investeringer det vil være behov for gitt at dagens skolestruktur opprettholdes.

Ved vurdering av dagens bygningsmasse er det brukt de samme satser og beregninger som er benyttet ved beregning av investeringskostnader. Dette er erfaringstall fra tidligere utbygginger/rehabiliteringer – først og fremst fra de store investeringer som for eksempel rehabiliteringen som er gjort ved Ottestad ungdomsskole.

Tabell 1: Investeringsbehov innen 15 år, ved å opprettholde dagens skolestruktur

INVESTERINGSBEHOV VED Å OPPRETTOLDE DAGENS SKOLE STRUKTUR	INVESTERINGER NYBYGG	INVESTERINGER REHABILITERING	INVESTERINGER TOTALT	KOMMENTARER
STANGE UNGDOMSSKOLE		78 540 000	78 540 000	Inv. behov rehabilitering
ROMEDAL UNGDOMSSKOLE		90 600 000	90 600 000	Inv. behov rehabilitering
TANGEN SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
ESPA SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
ÅSBYGDA SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
VALLSET SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
BREIDABLIKK SKOLE		69 000 000	69 000 000	Inv. behov rehabilitering
SOLVIN SKOLE		60 000 000	60 000 000	Inv. behov rehabilitering
INVESTERINGSBEHOV:	0	298 140 000	298 140 000	

(Kilde: Eiendomsavdelingen 2016)

Framtidig elevtallsutvikling

Statistisk sentralbyrå (heretter SSB) sine antagelser om vekst for aldersgruppene 0-5 år og 6-15 år, for perioden 2016-2030 vil ligge på hhv. 5,6 prosent og 5,1 prosent. Det er barn i alderen 6-15 år som er elever i grunnskolen. Veksten for de yngste har allerede begynt. Elevtallene vil få et oppsving fra 2017. Elevtallsveksten skyldes i stor grad tilflytting av barn. De siste årene har den netto tilflyttingen i stor grad skjedd i Arstad/Hoberg-området. Oppdaterte tall fra SSB pr. juli 2016 viser følgende bilde (se tabell 2).

Tabell 2: Befolkningsvekst fordelt på aldersgrupper for perioden 2016 – 2030, gitt middelalternativet

ALDER	2000	2014	2016	2017	2018	2019	2020/21	2025	2030
SSB-0-5 år - 2012	1 318	1 276	1 357				1 281	1 332	1 347
SSB - 6 - 15 år - 2012	2 284	2 322	2 294				2 324	2 382	2 440
SSB - 0 - 5 år - 2016			1 357	1 350	1 338	1 327	1 305	1 349	1 364
SSB - 6 - 15 år - 2016			2 249	2 299	2 322	2 373	2 419	2 532	2 534

(Kilde SSB:2016)

SSB sine prognoser fra 2016 viser en større økning i antall barn 6 – 15 år enn tall fra 2012. Prognosene viser en økning fram til 2020 på 170 barn/elever og fram til 2030 på 285 barn/elever totalt.

Som det framkommer av TF-rapporten (2014:28) er fødselstallene i en kommune det viktigste grunnlaget for å forutsi framtidige elevtall i kommunen. Fødselstallene i Stange de siste 20 årene har hatt en svakt synkende tendens fram mot 2005 og en svakt stigende tendens etter 2005. I oktober 2014 var det 2 302 elever i Stange kommune, hvorav 211 elever i privat skole. Elevtallet er langt større enn det fødselstallene skulle tilsi. Slik har det vært i lengre tid.

Videre presiserer TF-rapporten (2014:29) at fødselstallene i kretsene varierer forholdsvis mer enn tallene for hele kommunen. Det er med andre ord heftet en del usikkerhet rundt hvordan elevtallsutviklingen vil bli i framtida, og dette skal en ha med seg når en forsøker å beskrive

langsiktige tendenser. I TF-rapporten ble ikke den framtidige elevtallsutviklingen beregnet. I tabell 3 følger rådmannens beregninger for framtidig elevtallsutvikling fram mot 2021.

Tabell 3: Elevtall skoleåret 2009/2010, 2016/2017 og beregninger for 2020/2021 pr 01.07.16

Skole	ELEVER '2009-2010	ELEVER '2016-2017	BEREGNET '2020-2021	ENDRING ELEVER '2009 - 2016	ENDRING ELEVER '2009 - 2020	ENDRING ELEVER '2016 - 2020
Arstad	203	270	283	67	80	13
Hoberg	337	296	394	-41	57	98
	540	566	677	26	137	111
Breidablikk	139	107	125	-32	-14	18
Solvin	143	136	171	-7	32	35
Stange	281	282	310	1	29	28
Espa	32	40	45	8	13	5
Tangen	116	71	77	-45	-39	6
Vallset	144	148	134	4	-10	-14
Åsbygda	91	64	73	-27	-18	9
Sum barnesk.	1 486	1 414	1 612	-72	130	198
Ottestad u.sk	248	240	222	-8	-26	-18
Romedal u.sk.	240	197	197	-43	-43	0
Stange u.sk.	212	189	172	-23	-40	-17
Sum u. skoler	700	626	591	-74	-109	-35

En sammenligning av elevtall 2009/2010 og 2016/2017 viser:

- ✓ En økning i barneskolene i Ottestad på 26 elever.
- ✓ En reduksjon ved Breidablikk (32 elever), Tangen (45 elever) og Åsbygda (27 elever).
- ✓ En reduksjon ved Romedal ungdomsskole (43 elever), Stange ungdomsskole (23 elever) og en liten reduksjon ved Ottestad ungdomsskole (8 elever).
- ✓ Øvrige skolekretser/skoler har mindre endringer fra en reduksjon på 7 elever til økning på 8 elever.
- ✓ Samlet er antall elever i kommunale skoler redusert med 146 elever fra 2009/2010 til 2016/17.

Prognose for elevtall 2020/2021:

Fødselstall i Stange kommune har, som TF-rapporten også påpeker, vært relativt stabile over flere år og det er heller ikke noe som tyder på en vesentlig endring de nærmeste årene. Det store usikkerhetsmomentet er antall førskolebarn og elever som flytter inn i kommunen. Her er det store svingninger fra år til år og i TF-rapporten (2014:29) er det konkludert med at Stange kommune, så langt, på grunn av innflytting har hatt et elevtall som er ca. 420 elever (inkl. elever i private skoler) høyere enn fødselstallene skulle tilsi.

Med utgangspunkt i antall fødte for årskullene 2010 til 2014 og dagens elevtall fra 1. kl. til 5. kl. er det laget prognoser for elevtall skoleåret 2020/2021. Prognosene er basert på at antall innflyttere (førskolebarn og skoleelever), er større enn antall barn som begynner i privatskoler

i Ottestad og i Stange sentrum. Økningen er basert på TF-rapportens (2014:30) beregninger/vurderinger. I øvrige skolekretser er det stipulert at antall innflyttere er lik antall barn som starter i privatskoler ev. at antall elever er lik antall fødte.

En slik forutsetning viser følgende endringer fra 2016/2017 til 2020/2021:

- ✓ Samlet kan en forvente en økning i barneskolene på ca. 200 elever
- ✓ Samlet kan en forvente en midlertidig nedgang i antall elever i ungdomsskolene med ca. 35 elever
- ✓ Økning i antall elever kan en forvente blir størst i Ottestad (ca. 110 elever), Stange sentrum (ca. 30 elever), Solvin (ca. 35 elever) og Breidablikk (ca. 20 elever).
- ✓ For Espa, Tangen og Åsbygda kan en forvente en økning på ca. 5 - 10 elever på hver av skolene
- ✓ Prognosene viser også at i Vallset kan en forvente en nedgang (ca. 15 elever)

4.2.4 Det samfunnsmessige perspektivet – støtte opp under kommunens langsiktige strategier

Dette perspektivet tar for seg skolens rolle i lokalsamfunnet, behovet for skoleskys, folkehelse og kommunens langsiktige arealstrategi.

Skolens rolle i lokalsamfunnet

I følge TF-rapporten (2014:81) er definisjonen av lokalsamfunn stadig i utvikling og at lokalsamfunnet skapes gjennom at deltakerne har et felles sosialt miljø med noen felles sosiale arenaer. Skolen oppfattes som en viktig institusjon i lokalsamfunnet. Rapporten tar videre for seg at den tradisjonelle forståelsen av lokalsamfunn og nærmiljø bør revideres, og stiller spørsmål om de etablerte og tradisjonelle definisjonene av lokalsamfunn som et geografisk avgrenset sted er i ferd med å bli foreldet, med bakgrunn i økt mobilitet og teknologisk utvikling. Dette kommer tydelig til uttrykk gjennom følgende avsnitt, side 81:

Dette skyldes at samfunnsbegrepet langt på vei tar opp i seg mellommenneskelig kommunikasjon. Når kommunikasjonen både tar nye former og formene endrer omfang, vil det ha betydning for lokalsamfunnets utstrekning og innhold.

Endret kommunikasjon medfører at det ikke lenger alltid er slik at man bor og jobber eller tar utdanning samme sted. Lokalsamfunnet er dermed ikke nødvendigvis det stedet du sover. Det kan like gjerne være det stedet hvor du oppholder deg mest. Dette bidrar til å viske ut tradisjonelle grenser for lokalsamfunn.

Skolen ivaretar, i tillegg til å være en utdanningsinstitusjon, flere funksjoner i et lokalmiljø:

- ✓ En møteplass hvor foreldre blir kjent
- ✓ En inkluderingsarena for innflyttere
- ✓ En arena for fritidsaktiviteter
- ✓ En arena for kultur- og idrettsaktiviteter
- ✓ Uorganisert møteplass for barn og unge.
- ✓ Et møtelokale og generelt arrangementslokale.

Disse ulike funksjonene har bidratt til å etablere lokal tilhørighet, fellesskapsfølelse og identitet over flere generasjoner. Når mulige endringer i skolestruktur blir satt på sakskartet, oppstår det gjerne usikkerhet i forhold til denne tilhørigheten og fellesskapsfølelsen. Hvor store konsekvenser en mulig endring i skolestruktur i Stange vil få for lokalsamfunnet, avhenger av hvordan skole og lokalsamfunn samhandler i dag og hvordan denne samhandlingen kan videreføres i en ny struktur.

Det er lite forskning på konsekvensene av endret skolestruktur, men disse konsekvensene kan være avhengig av i hvor stor grad det finnes alternativer til skolen når det gjelder funksjonene nevnt over. Det hevdes ofte at dersom skolen legges ned, så dør bygda. Telemarksforskning har ikke funnet støtte for dette i forskningslitteraturen.

Selv om konsekvensene av endret skolestruktur for lokalsamfunnet ved første øyekast kan virke negativ, må en ikke glemme de positive konsekvensene som også kan oppstå. En sammenslåing vil kreve samarbeid mellom grender, som igjen fører til at en slår sammen lokale krefter grendene imellom. Dette kan i nesten omgang bidra til å styrke grendene som egne lokalsamfunn, samtidig som det lokalsamfunnet som får styrket sin skole også vil oppleve å bli styrket. Dette gir positive ringvirkninger. Ved å styrke et senter, og dermed også lokalsamfunnet som en større geografisk enhet, vil en i større grad også kunne styrke opprettholdelsen av lokalsamfunn, innenfor det samme området.

Skoleskyss

I henhold til opplæringslova § 7-1, *Skyss og innlosjering i grunnskolen*, har elever på 1.trinn rett til gratis skoleskyss når avstanden er mer enn to kilometer, mens elever fra 2. – 10.trinn skal tilbys når de bor mer enn fire kilometer fra skolen. I tillegg skal elever som har særskilt farlig eller trafikkfarlig skolevei, ha rett til gratis skoleskyss uten hensyn til veilengde. Det ble reist spørsmål knyttet til skoleskyss i de kretsvisе møtene som ble avholdt våren 2016. Det ble uttrykt bekymring rundt økt behov for skoleskyss og lengre reisetid for flere elever. Endring i skolestruktur vil bety økt behov for skoleskyss og økt reisetid for en del elever. Hedmark trafikk har på spørsmål fra Stange kommune, uttalt at flere skysselever også vil kunne føre til kortere og mer effektive ruter. Det ble ved et kretsmøte uttrykt bekymring i forhold til eventuell økning i elevkonflikter ved busstransport. Hedmark trafikk har ikke registrert noen slike hendelser siste skoleår. Skolene skal uansett følge opp negative hendelser på skoleveien enten elevene blir transportert med buss eller ikke.

Folkehelse

I kommuneplanens samfunnsdel har kommunestyret uttrykt en målsetting om å utjevne sosial ulikhet i helse, og tenke folkehelse i alt vi gjør. For å lykkes i dette arbeidet er det vedtatt følgende fokusområder for det langsiktige folkehelsearbeidet:

- Attraktive møteplasser og et inkluderende lokalsamfunn
- Økt fysisk aktivitet og nærhet til Mjøsa
- Helsefremmende oppvekst
- Tilgjengelighet for alle

Nærskoleprinsippet støtter opp under dette arbeidet, særlig med tanke på at barn og unge kan gå eller sykle til skolen. Økt skoleskyss kan redusere aktiviteten som ligger i dette. Der hvor skoleskyss utelukkende er motivert på bakgrunn av farlig skoleveg, er skoleskyss et viktig tiltak i et folkehelseperspektiv, da dette reduserer antall ulykker i trafikken.

Langsiktig arealstrategi - kommuneplanen

Gjennom kommuneplanen – både samfunnsdelen og arealdelen – legger kommunestyret i Stange premissene for hvordan Stange kommune skal utvikles fremover, både som samfunn og organisasjon. Kommuneplanen er retningsgivende for all kommunal sektor – og temaplanlegging, og legger føringer for kommunens økonomi og budsjett. Hovedhensikten med kommuneplanen er å sikre en bedre og helhetlig planlegging, der alle drar i samme retning, for en bærekraftig samfunnsutvikling. Stange kommune er nå i gang med revisjon av kommuneplanens arealdel, i dette arbeidet vil en fortsette å konkretisere hva som ligger i den langsiktige arealstrategien, og hvilke konsekvenser denne vil ha for den framtidige utviklingen av Stange kommune.

I kommuneplanens samfunnsdel ligger følgende langsiktige arealstrategi til grunn for det videre arbeidet:

Satsning på tettstedene langs IC-strekningen

Satsning langs IC-strekningen er en målsetting, som bygger på prinsippene om en samordnet areal – og transportplanlegging, hensynet til jordvern og klima, fremtidig ressursbruk og folkehelse. Å satse på tettstedene langs IC-strekningen, innebærer at det er her kommunen vil tilrettelegge for kommunale tjenester, handel og service, og det er hit tyngden av planleggingsressurser, og utviklingsprosjekter vil kanaliseres i planperioden. Dette er investeringer som også tettstedene og grendene rundt vil nyte godt av. Det er langs IC-strekningen at forventningene om vekst er størst, i kraft av stedenes tilgjengelighet til Oslo, og Hamar by. Å støtte opp under storsamfunnets investeringer på veg og bane er et klart uttrykt ansvar.

Opprettholde tettsteds – og grendestrukturen

I tettsteds – og grendestrukturen ligger det også en attraksjonskraft. Med sin korte avstand til tettstedene langs IC-strekningen, og mulighetene for å bo tett på naturen, bidrar tettsteds – og grendestrukturen til å gi det mangfoldige botilbudet som fins i kommunen vår. Tettstedene og grendene er viktig for den sosiale kapitalen, og bidrar til å skape tilhørighet. For å opprettholde tettsteds – og grendestrukturen vil kommunen sørge for at det finnes planavklarte arealer til boligformål, for de som ønsker å bosette seg her. Funksjonene som det tilrettelegges for her vil være de som hører grenda til. Større fellesfunksjoner legges til tettstedene langs IC-strekningen.

5 Vurdering av ulike alternativer

I følgende kapittel vil fem ulike alternativer til ny skolestruktur diskuteres og vurderes, med bakgrunn i blant annet anbefalinger fra TF-rapporten. I en vurdering om fremtidig skolestruktur vil der alltid være mange mulige alternativer. Det er ikke her lagt opp til å diskutere alle mulige alternativer. Hensikten i høringsdokumentet har vært å få fram alternativer med gevinster på kvalitet og økonomi.

- **Alternativ 1:** Romedal ungdomsskole slås sammen med Stange ungdomsskole, lokalisert til Stangebyen.
- **Alternativ 2:** Espaa barneskole slås sammen med Tangen barneskole, lokalisert til Tangen

- **Alternativ 3:** Breidablikk, Solvin, Åsbygda og Vallset slås sammen til ny barneskole i Romedal, lokalisert til Romedal.
- **Alternativ 4:** Breidablikk, Solvin og Åsbygda barneskoler slås sammen til ny barneskole i Romedal, lokalisert til Romedal.
- **Alternativ 5:** Solvin, Åsbygda og Vallset slås sammen til ny barneskole i Romedal, lokalisert til Romedal
- **0-Alternativet:** Dagens skolestruktur opprettholdes

Økonomiske beregninger - driftskonsekvenser

I forhold til de økonomiske beregninger gjort i vurderingen av de ulike alternativene, er disse basert på Telemarksforskning sine beregninger slik de er presentert i TF-rapporten kapittel 8. Modellen som er lagt til grunn er den som av Telemarksforskning er betegnet som skoleadministrativ modell. Dette fordi det er tall fra denne modellen Telemarksforskning i det alt vesentlige har brukt i sine anbefalinger. I beregningene er det foretatt følgende justeringer/korrigeringer:

- TF har ikke foretatt beregninger i forhold til Skolefritidsordningen (heretter SFO). I beregninger av kostnader for barneskolene er det nå lagt inn en liten innsparing i administrasjonskostnader i SFO. Dette er realistisk i forhold til dagens beregning av SFO-administrasjon.
- Skyssutgifter er justert med busstakster for 2016 – for øvrig er det benyttet TF sine beregninger.
- Innsparing på areal er det brukt TF sine beregninger med 3 % prisvekst pr. år fra 2013 – 2016 på beregnet innsparing.
- Vedrørende reduksjon/økning i lærerstillinger er det benyttet TF sine beregninger. Dette er sammenholdt med beregninger basert på Stange kommune sin nåværende ressursberegningsmodell (som først og fremst er basert på en elevressurs og en klasseressurs). Sammenstilling viser at det kun er mindre differanser mellom de to tilnæringsmåtene.
- Innsparinger er beregnet ut fra elevtall 2016/2017 mens TF brukte elevtall 2013/2014.

De årlig forventede innsparingene som følge av ulike alternativ er ekskludert investeringer.

5.1 0-Alternativ – opprettholde dagens skolestruktur

I drøftingene rundt kvalitet i små og store skoler fremkommer det at det ikke er forskningsmessig grunnlag for å konkludere med at skolestørrelse isolert sett påvirker kvalitet.

Det er innført krav om 30 studiepoeng for lærere som underviser i fagene norsk, norsk tegnspråk, matematikk og engelsk på barnetrinnet. For å undervise i disse fagene på ungdomstrinnet, kreves 60 studiepoeng. Departementet mener det er et godt prinsipp at lærere skal ha fordypning i fag de underviser i og vil vurdere innføring av kompetansekrav for flere fag enn i dag. Skoleeier har ansvar for å tilsette lærere med nødvendig kompetanse for å undervise i fag slik at skolenes kompetansebehov dekkes totalt sett. I Meld. St 28 (2015-2016) Fag-Fordypning-Forståelse heter det: «Nøkkelen til å løfte elevenes kunnskap og læring er å satse på lærernes kompetanse, det profesjonelle lagarbeidet på skolene og tydelig skoleledelse og skoleeierskap.» Ved små skoler med få ansatte å spille på, er dette utfordrende å få til.

Selv om mange skolebygg er rustet opp/rehabilitert de senere år, vil det være store behov de kommende 10 – 15 år. Skolene i Stange kan i hovedsak vise til gode fysiske rammer for elevene, ute og inne. Skolebyggene har ulik alder, og de er i ulike faser av slitasje og fornyelse. Utfordringer knyttet til fysisk miljø handler om tilgang på spesialrom, fleksibilitet i arealutnyttelse, arbeidsrom for pedagogisk personale og noe vedlikehold. Enkelte skoler har i tillegg behov for rehabilitering de nærmeste årene.

Elever på ungdomstrinnet skal ha tilbud om minst et av de fire fremmedspråkene, fransk, tysk, spansk eller russisk. Elever som ikke ønsker et ekstra fremmedspråk skal tilbys fordypning i norsk, engelsk matematikk eller kunne velge arbeidslivsfag. I tillegg skal elever fra 8. trinn ha opplæring i valgfag. Ved skoler med to eller færre parallellklasser, kan det være utfordrende å få til et tilstrekkelig tilbud om fremmedspråk og valgfag. For de minste barneskolene kan være utfordrende for alle elever å finne noen å bygge relasjoner med, bli venn med når skolen/klassen er liten. Det er en nasjonal målsetting at skolen skal speile samfunnet for øvrig med hensyn på kjønn, etnisitet, funksjonsevne m.m.

Ved flere av skolene har bygningsmassen ulik grad av fleksibilitet slik at gruppeinndelinger ut fra pedagogiske hensyn, må vike for begrensninger i de fysiske rammene. Tilgang til svømmebasseng er ulik for elevene i Stange ut fra kapasitet, avstand og sambruk av gymsal.

0-Alternativet vil medføre en rekke investeringskostnader. Ved vurdering av dagens bygningsmasse er det brukt de samme satser og beregninger som er benyttet ved beregning av investeringskostnader. Dette er erfaringstall fra tidligere utbygginger/rehabiliteringer – først og fremst fra de store investeringene som er gjort ved Ottestad ungdomsskole.

Tabell 4: Investeringsbehov innenfor 15 år, ved å opprettholde dagens skolestruktur

INVESTERINGSBEHOV VED Å OPPRETHOLDE DAGENS SKOLE STRUKTUR	INVESTERINGER NYBYGG	INVESTERINGER REHABILITERING	INVESTERINGER TOTALT	KOMMENTARER
STANGE UNGDOMSSKOLE		78 540 000	78 540 000	Inv. behov rehabilitering
ROMEDAL UNGDOMSSKOLE		90 600 000	90 600 000	Inv. behov rehabilitering
TANGEN SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
ESPA SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
ÅSBYGDA SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
VALLSET SKOLE		0	0	Legges ikke inn jfr. tekst
BREIDABLIKK SKOLE		69 000 000	69 000 000	Inv. behov rehabilitering
SOLVIN SKOLE		60 000 000	60 000 000	Inv. behov rehabilitering
INVESTERINGSBEHOV:	0	298 140 000	298 140 000	

En anser at Stange ungdomsskole, Romedal ungdomsskole, Solvin skole og Breidablikk skole alle trenger omfattende rehabilitering sett innenfor et 15 års-perspektiv. Skolebyggene ved Espa, Tangen, Åsbygda og Vallset har ikke behov for tilsvarende rehabiliteringer innenfor den samme tidsperioden. Fram til 2030 anser en at det vil være behov for en investering på om lag 300 mill. kroner (2015-kroner) ved opprettholdelse av dagens skolestruktur. Rehabilitering av svømmebassenget ved Romedal ungdomsskole og ny gymsal ved Stange ungdomsskole er holdt utenfor disse beregningene.

For å vurdere ulike alternativer opp mot 0-Alternativer foreslår rådmannen å legge til grunn en metode for konsekvensvurdering av ikke-prissatte konsekvenser, slik man kjenner igjen fra planleggingsfaget. Tabell 5 er et forsøk på å illustrere de samlede konsekvensene for de ulike

perspektivene, og hvilken forventet effekt ulike alternativ vil ha på de fire perspektivene sett opp mot 0-Alternativet. Effektene er symbolisert som følger:

+++ = svært positiv effekt
 ++ = positiv effekt
 + = svak positiv effekt
 +/- = verken eller
 - = svak negativ effekt
 -- = negativ effekt
 --- = sterk negativ effekt

Tabell 5: Eksempel oppsummering av konsekvenser for alternativ

Perspektiv	0 Alternativet	Alternativ x
Pedagogisk		
Økonomisk		
Organisatorisk		
Samfunnsmessig		
Samlet konsekvens		

5.2 Alternativ 1 – Romedal ungdomsskole slås sammen med Stange ungdomsskole

Alternativ 1 innebærer at Romedal og Stange ungdomsskole slås sammen, lokalisert ved Stange ungdomsskole.

Som nevnt under det pedagogiske perspektivet vedrørende drøftingene om kvalitet i små og store skoler er det ikke tilstrekkelig forskningsmessig grunnlag eller faglig konsensus for å konkludere med at skolestørrelse isolert sett påvirker kvalitet. Likevel er det en rekke forhold som kan vurderes i forhold til skolestørrelse. Kompetanse og rekruttering er ett slikt forhold. Selv om det ikke pekes på klare sammenhenger mellom kvalitet og størrelse på skoler, kan en på generelt grunnlag si at muligheten for ivaretagelse av høy kompetanse og god rekruttering øker i større fagmiljø. Det er en utfordring å dekke kompetansebehovet ved små skoler.

Alternativ 1 vil gi bedre mulighet til å ivareta krav om fagkompetanse. En vil kunne sikre et bredere fagmiljø, med mulighet å tilby flere fremmedspråk og et større tilbud av valgfag. Alternativ 1 muliggjør høy grad av fleksibel organisering internt og styrket mulighet for samarbeid med andre hjelpeinstanser rettet inn mot barn og unge. Større enheter, som det alternativ 1 innebærer, vil gi økt fleksibilitet i ressursutnyttelse, og som TF-rapporten gir uttrykk for, kan kostnadene pr. elev reduseres. Alternativ 1 vil omfatte et elevtall i underkant av 400 elever. Som beskrevet under fremtidig elevtallsutvikling, viser prognosene en liten nedgang i antall elever på disse to skolene, med ca. 20 elever – noe som tilsier et elevtall på ca. 370 elever i 2020/2021. Alternativ 1 vil således bidra til å sikre en bærekraftig elevtallsutvikling.

Alternativ 1 innebærer økt behov for skoleskyss. Pr i dag har 77 % av elevene ved Romedal ungdomsskole skoleskyss. Hedmark trafikk har på spørsmål fra Stange kommune uttalt at flere skysselover vil kunne føre til kortere og mer effektive ruter.

Både engasjementet for, og rollen til ungdomsskolene i lokalsamfunnet skiller seg fra engasjementet og rollen som barneskolene spiller i et lokalsamfunn. TF-rapporten presiserer at lag - og foreningsarbeid er mer knyttet opp mot barneskolene, og når elever når ungdomsskolealder er mange fritidsaktiviteter lokalisert i Stange sentrum. Utleie av Romedal ungdomsskoles lokaler til ulike aktiviteter på kveldstid ligger på rundt 10 timer pr. uke og dette kan ivaretas videre, da alternativ 1 forutsetter at bygget fortsatt nyttes til skoleformål.

Alternativ 1 vil kreve nybygg og rehabilitering av Stange ungdomsskole, men vil gi et funksjonelt og framtidsrettet skolebygg. Samtidig vil alternativ 1 bidra til å støtte opp under kommunens langsiktige arealstrategi og styrke Stangebyen som kommunesenter, som er kommunens langsiktige mål. Dette er viktig dersom Stangebyen skal kunne oppfattes som et attraktivt bosted og støtter opp om utviklingen av Stange sentrum i tråd med det pågående sentrumsplanarbeidet.

Tabell 6 gir en oversikt over de årlige økonomiske innsparingene en kan se for seg ved å gå for alternativ 1. Tallene viser at det i det alt vesentlige er stor samsvar mellom de tall knyttet til innsparinger som TF-rapporten kom fram til i 2013, og de tall som går fram under «SUM ny» beregning basert på prisframskrivning, lønnsvekst og noen mindre endringer på administrasjon. Vedrørende lærerstillinger er det benyttet TF-rapportens beregninger. Innsparing ved alternativ 1 kan synes liten. Dette har sin bakgrunn i at begge ungdomsskolene har «fulle klasser» i dag og at det følgelig blir en mindre reduksjon i antall klasser/grupper.

Tabell 6: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 1

Alternativ 1	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp.TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
Ny Stange ungdomsskole	4 024 000	721 000	-887 000	3 858 000	2-3 mill.

Som allerede vist, vil det også være investeringsbehov, gitt at kommunen fortsetter med dagens struktur (0-Alternativet). Som vist i tabell 1 (s.13), gitt at Romedal og Stange ungdomsskoler opprettholdes, vil investeringsbehovet ligge på rundt 169 mill. Tabell 7 nedenfor viser investeringsbehovet for alternativ 1. Det totale investeringsbehovet vil være ca. 45 millioner lavere, enn ved 0-Alternativet. Investeringer i nybygg ved Stange ungdomsskole omfatter ny gymsal. Dette er investeringer som hadde kommet uansett da investeringen er lagt inn i økonomiplan 2016 – 2019 med i alt 22 mill. kroner, uavhengig av at de to ungdomsskolene slås sammen.

Som det er påpekt tidligere, forutsetter alternativ 1 at Romedal ungdomsskole fortsatt nyttes til skoleformål, da det er for store restverdier i ungdomsskolebygget til at kommunen kan la bygget stå tomt. Skulle alternativ 1 bli en realitet vil dette utløse strukturendringer på lang- og mellomlang sikt med hensyn på grunnskolene i Stange. Alternativ 2-5 synliggjør hvilke mulige strukturelle tiltak som kan være aktuell.

Tabell 7: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 1

Alternativ 1	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
Ny Stange ungdomsskole	45 500 000	78 540 000	124 000 000	Jf. egen beregning

Som presisert innledningsvis er det kvalitet i oppvekstsektoren og den forventede gevinsten av økt robusthet som rådmannen vil tillegge ekstra vekt. Effekten av alternativ 1 er vurdert som følger:

Tabell 8: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 1

Perspektiv	0 Alternativet	Alternativ 1
Pedagogisk	0	+++
Økonomisk	0	+++
Organisatorisk	0	+++
Samfunnsmessig	0	++
Samlet konsekvens	0	+++

5.3 Alternativ 2: Espa barneskole slås sammen med Tangen barneskole

Alternativ 2, innebærer at Espa barneskole slås sammen med Tangen barneskole, lokalisert til Tangen.

Alternativ 2 vil, som en større enhet, gi bedre muligheter for ivaretagelse av kompetansekrav. I tillegg til å kunne ivareta kompetansekravene i personalet, er det utfordrende å legge en timeplan der rett kompetanse blir utnyttet på alle trinn. Rektor har få støttefunksjoner rundt seg og et vidt spekter av oppgaver som skal ivaretas. Alternativ 2 vil kunne gi rom for noe styrking av støttefunksjoner og en mer hensiktsmessig utnyttelse av ressursen som ligger i andre hjelpeinstanser som for eksempel skolehelsetjenesten og PP-tjenesten. Samlet sett bør Tangen ha plass til 160 elever og ved alternativ 2 vil elevtallet ligge rundt 115 elever. Prognosene for elevtallsutviklingen viser en økning i antall elever fram til 2020/2021 på ca. 10 elever. Elevtallet kan forventes å bli på ca. 120 elever på lengre sikt. Alternativ 2 vil sikre en mer bærekraftig elevtallsutvikling enn 0-Alternativet. Alternativ 2 vil gi en fulldelt skole med økt fleksibilitet i ressursutnyttelse og reduksjon i kostnadene pr. elev.

Informanter fra Espa gir i TF-rapporten uttrykk for at oppvekstsenteret er viktig og at barnehage og skole under samme tak skaper nærhet. Rundt 50 % av elevene ved Espa har skoleskyss pr i dag. Ved alternativ 2, vil alle elevene ved Espa ha behov for skoleskyss.

Det er en nasjonal målsetting at skolen skal speile samfunnet for øvrig med hensyn på kjønn, etnisitet, funksjonsevne m.m. Alternativ 2 vil bidra til at kommunen kan nå denne målsettingen i større grad enn ved 0-Alternativet. Alternativ 2 vil også bygge opp under

kommunens langsiktige arealstrategi, og således styrke skolen på Tangen og lokalsamfunnet her, som blir sentralt skal Tangen oppleves som et attraktivt sted å bo.

Noen av informantene mener at en skolenedleggelse på Espa vil få store konsekvenser for lokal identitet, og dette ble gjentatt på dialogmøte våren 2016. At Espa skole i tillegg rommer et kulturbygg, tilsier at skolen vil spille en sentral rolle i lokalsamfunnet, også i fremtiden selv om elevene flyttes til Tangen.

Tabell 9: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 2

Alternativ 2	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp. TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
Ny barneskole på Tangen	2 089 000	855 000	-222 000	2 722 000	2,1-3,1 mill.

Tabell 9, viser at innsparing ved alternativ 2 vil bli relativt stor da elevene på Espa kan gå inn i «klasser» på Tangen. Tangen skole vil bli en «fulldelt» skole og antall klasser samlet blir redusert. I motsetning til alternativ 1, vil ikke alternativ 2 medføre noe investeringsbehov, verken ved å opprettholde dagens struktur (0-Alternativet) eller hvis alternativ 2 blir en realitet (se tabell 10). Dette skyldes som nevnt over at elevene kan gå inn i eksisterende klasser, samtidig som Tangen skole nettopp har blitt rehabilitert.

Tabell 10: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 2

Alternativ 2	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
Ny barneskole på Tangen	0	0	0	Ikke behov

Tabell 11: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 2

Perspektiv	0 - Alternativet	Alternativ 2
Pedagogisk	0	+++
Økonomisk	0	+++
Organisatorisk	0	+++
Samfunnsmessig	0	-
Samlet konsekvens	0	++

5.4 Alternativ 3: Breidablikk, Solvin, Åsbygda og Vallset slås sammen lokalisert til Romedal

Alternativ 3, består i å slå sammen alle barneskolene i Romedal ungdomsskolekrets; Breidablikk, Solvin, Åsbygda og Vallset til en barneskole lokalisert til Romedal ungdomsskole.

Alternativ 3, vil gi en skole med muligheter for større og sterkere fagmiljø, fleksibel og effektiv organisering og økt handlingsrom for å ivareta krav til fagkompetanse. Det vil kunne bli enklere å organisere samarbeidet med andre hjelpeinstanser rettet inn mot barn og unge. Alternativ 3 vil også sikre en bærekraftig elevtallsutvikling. Prognosene viser en økning i elevtall fram til 2020/2021 på ca. 50 elever. Elevtallet i 2020/2021 kan ut fra dette forventes å bli ca. 500 elever. Alternativ 3 vil utgjøre en stor barneskole i forhold til hva Stange har i dag, men både Ringsaker og Hamar har barneskoler i denne størrelsen. Alternativ 3 vil bety en utvidelse og ombygging av Romedal ungdomsskole, hvor krav til universell utforming, gode undervisningsrom, spesialrom og arbeidsplasser for ansatte blir ivaretatt. Alternativ 3 ivaretar behov for allsidig lek og aktivitet på uteområdene, samt tilgang til svømmebasseng.

En felles barneskole gir økt behov for skoleskyss, og flere elever vil få lengre reiseavstand. Majoriteten av elevene ved Breidablikk skole kan i dag gå / sykle til skolen, og dette vil endres. I et folkehelseperspektiv er dette negativt ved at en svekker muligheten disse elevene har til å gå/sykle til skolen. Ved å gå for alternativ 3, vil skolens rolle i lokalsamfunnet endres og dette kan, ut fra TF-rapporten (s.97-98), se ut til å berøre Åsbygda, Vallset og Ilseng. Alle fire barneskolene i Romedal har en rolle i sitt lokalmiljø i dag med samarbeid mellom foreldre, nærmiljø og skole. Det vil kunne ta noe tid å skape tilsvarende nærhet til en ny skole. I tillegg er Åsbygda skole lokale for et kapell, og dette må det tas hensyn til dersom alternativ 3 blir en realitet.

Alternativ 3 vil styrke Romedal sentrum. En felles barneskole for alle fire barneskolene i kretsen vil gi størst økonomisk innsparing i forhold til drift, men dette vil gi behov for mer nybygging ved Romedal ungdomsskole og således gi økte investeringskostnader.

Tabell 12: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 3

Alternativ 3	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp. TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
Ny barneskole i Romedal	5 268 500	2 034 000	-2 106 000	5 196 500	3,4 – 5 mill.

Tabell 12 viser at en årlig forventet innsparing ligger på rundt 5 millioner, basert på prisframskrivning, lønnsvekst, innsparing i SFO og noen mindre endringer på administrasjon, som er tilnærmet likt TF-rapportens anbefalinger. Til tross for en relativt stor innsparing vil alternativ 3 også medføre betydelige investeringer, som vist i tabell 13.

Tabell 13: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 3

Alternativ 3	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
Ny barneskole i Romedal	58 800 000	90 600 000	149 400 000	Jf. egen beregning

Å sammenlikne tabell 13, med tabell 1, viser at ved 0-Alternativet vil investeringsbehovet primært ligge ved rehabilitering av Breidablikk barneskole og Romedal ungdomsskole, som til sammen utgjør ca. 159 mill. Alternativ 3 vil kun medføre en reduksjon på investeringsbehovet på ca. 10 mill. I det store bilde er dette lite. Samtidig vil alternativ 3 medføre økte utgifter knyttet til skoleskys. Hovedårsaken til at alternativ 3 blir så kostbart er investering i nybygg. Alternativet med alle barneskolene under samme tak, medfører at behovet for tilbygg blir på 1.680 m². Et sentralt spørsmål å stille seg i denne sammenhengen er, kan man se på andre alternativer som høster de positive gevinstene ved alternativ 3, og reduserer de negative. Alternativ 4 og 5 representerer to slike alternativ.

Tabell 14: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 3

Perspektiv	0-Alternativet	Alternativ 3
Pedagogisk	0	+++
Økonomisk	0	+/-
Organisatorisk	0	+++
Samfunnsmessig	0	-
Samlet konsekvens	0	+

5.5 Alternativ 4: Breidablikk, Solvin og Åsbygda barneskoler slås sammen, lokalisert til Romedal

Alternativ 4, består i å slå sammen barneskolene Breidablikk, Solvin og Åsbygda til en felles barneskole lokalisert til Romedal ungdomsskole. Alternativ 4 forutsetter at Vallset opprettholdes som egen barneskole.

Alternativ 4 vil gi de samme positive effektene som ved alternativ 3, med hensyn til fagmiljø, kompetanse, effektivitet og fleksibilitet. Alternativ 4 vil også kunne sikre en bærekraftig elevtallsutvikling, selv om Vallset skole ikke inkluderes her. Elevtallet forventes på sikt å bli på ca. 370 elever og kostnadene pr elev vil reduseres. Alternativ 4 vil videreføre Vallset skolens rolle i lokalsamfunnet på tilsvarende måte som i dag og redusere noe framtidig skysbehov. Til tross for at elevtallet ved Vallset viser noe nedgang de neste årene, vil skolen fortsatt ha elevgrunnlag til å være en fulldelt barneskole. Prognosene viser en økning i antall elever på ca. 62 elever fram til 2020/2021 for alternativ 4. Videre ligger rehabilitering og eventuelt nybygg ved Vallset barneskole langt fram i tid. Vallset skole har også en restverdi som kan utnyttes i et mellomlangt perspektiv.

Alternativ 4 vil gi et funksjonelt og framtidsrettet skolebygg, da der vil være noe behov for nybygg, men i mye mindre grad enn ved alternativ 3. Alternativ 4 vil gi en kvalitetsheving i

forhold til universell utforming, undervisningsrom, spesialrom og arbeidsplasser. Elevene vil også kunne få lettere tilgang til svømmebasseng.

Tabell 15: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 4

Alternativ 4	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp. TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
Ny barneskole i Romedal ekskludert Vallset	3 272 000	1 767 000	-1 282 000	3 757 000	3,4-5 mill.

Også her er SUM ny sammenliknet med TF-rapporten sin konklusjon tilnærmet lik. Innsparingen på drift går ned med ca. 1,4 millioner årlig for alternativ 4, sammenliknet med alternativ 3.

Tabell 16: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 4

Alternativ 4	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
Ny barneskole i Romedal ekskludert Vallset	17 500 000	90 600 000	108 100 000	Jf. egen beregning
Vallset barneskole	0	0	0	
Sum	17 500 000	90 600 000	108 100 000	

Å se tabell 16 opp imot tabell 1, kan være nyttig og viser at ved 0-Alternativet vil investeringsbehovet primært ligge ved rehabilitering av Breidablikk barneskole og Romedal ungdomsskole, som til sammen utgjør ca. 159 mill. Dette er betraktelig mer enn for alternativ 4. Imidlertid viser elevtallsutviklingen ved Solvin og Breidablikk at alternativ 4 bør dimensjoneres for ca. 350 elever. Dette medfører at behovet for tilbygg blir redusert fra 1.680 m² til 500 m². Derfor er investeringene til nybygg redusert betraktelig i alternativ 4 kontra alternativ 3. Tabell 16 synliggjør også at restverdiene i Vallset er forholdsvis store.

Tabell 17: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 4

Perspektiv	0-Alternativet	Alternativ 4
Pedagogisk	0	+++
Økonomisk	0	+++
Organisatorisk	0	+++
Samfunnsmessig	0	-
Samlet konsekvens	0	++

5.6 Alternativ 5: Solvin, Åsbygda og Vallset barneskole slås sammen, lokalisert til Romedal

Alternativ 5, består i å slå sammen barneskolene Solvin, Åsbygda og Vallset til en barneskole lokalisert til Romedal ungdomsskole. Alternativ 5 forutsetter at Breidablikk opprettholdes som egen barneskole.

Alternativ 5 vil gi de samme positive effektene som ved alternativ 3, med hensyn til fagmiljø, Kompetansekrav, effektivitet og fleksibilitet. Alternativ 4 vil også kunne sikre en bærekraftig elevtallsutvikling, selv om Breidablikk skole ikke inkluderes her. Siden Breidablikk skole har ca. 120 elever vil elevtallet i alternativ 5 bli på ca. 300 elever. Kostnadene pr elev vil reduseres.

Alternativ 5, er i likhet med alternativ 1 og 2, en av anbefalingene i TF-rapporten.

Hvorvidt Breidablikk kan tilhøre Ottestad ungdomsskolekrets har vært diskutert i TFrapporten. Det er elevtallsvekst i Ottestad krets, og ved å la Breidablikk sokne til Ottestad ungdomsskolekrets, kan kommunen få utfordringer knyttet til framtidig kapasitet ved Ottestad ungdomsskole. En mulig utvidelse av fengselet på Ilseng kan føre til økt antall arbeidsplasser (anslagsvis 200). Dette vil kunne ha positiv effekt på bosetting i skolens nærmiljø, men dette er usikkert. I transportetatens forslag til nasjonal transportplan (2018- 2029), foreslås det en elektrifisering av Rørosbanen mellom Elverum og Hamar. Det er vanskelig å slå fast hvilke konsekvenser dette vil ha for Ilseng på sikt, men stedet har et potensiale for vekst. Uansett utfall er dette langt fram i tid. Hvis forholdene rundt Ilseng skulle endre seg er det mulig å gjøre justeringer underveis.

Tabell 18: Økonomiske beregninger – årlig forventet innsparing som følge av alternativ 5

Alternativ 5	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp. TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
Ny barneskole i Romedal ekskludert Breidablikk	3 030 600	1 994 000	-1 262 000	3 762 600	3-4,5 mill.

Alternativ 5 vil gi en samlet innsparing på drift årlig på ca. 3,7 mill. kroner dvs. samme innsparing som alternativ 4, men noe mindre enn alternativ 3. Også her må en imidlertid se beregningene opp mot behov for investeringer. En opprettholdelse av Breidablikk skole vil medføre behov for rehabilitering som er anslått til 69 mill. kroner jfr. tabell 1. Dette gir en total investeringskostnad på 177 millioner kroner for alternativ 5 (se tabell 19), som vil bli svært kostbart. Alternativ 5 vil både overskride investeringskostnadene for alternativ 3, som ligger på ca. 145 millioner, og 0-Alternativet som ligger på ca. 159 millioner. TF-rapporten har ikke tatt i betraktning investeringskostnadene for å opprettholde Breidablikk barneskole i sine beregninger.

Tabell 19: Økonomiske beregninger – investeringsbehov som følge av alternativ 5

Alternativ 5	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
Ny Romedal barneskole ekskludert Breidablikk	17 500 000	90 600 000	108 100 000	Jf. egen beregning
Breidablikk barneskole	0	69 000 000	69 000 000	Innvendig behov rehabilitering
Sum	17 500 000	159 600 00	177 100 000	

Tabell 20: Oppsummering av konsekvenser for alternativ 5

Perspektiv	0-Alternativet	Alternativ 5
Pedagogisk	0	+++
Økonomisk	0	---
Organisatorisk	0	+++
Samfunnsmessig	0	--
Samlet konsekvens	0	+/-

5.7 Oppsummering av alternativene 0-5

Tabell 21: Oppsummering av forventet årlig innsparing for alternativene 1-5

Alternativ	Innsparing: Adm/lærerst.	Areal innsp. TF	Økte skyss utgifter	SUM ny	TF konklusjon
0	0	0	0	0	
1	4 024 000	721 000	-887 000	3 858 000	2-3 mill.
2	2 089 000	855 000	-222 000	2 722 000	2,1-3,1 mill.
3	5 268 500	2 034 000	-2 106 000	5 196 500	3,4 – 5 mill.
4	3 272 000	1 767 000	-1 282 000	3 757 000	3,4-5 mill.
5	3 030 600	1 994 000	-1 262 000	3 762 600	3-4,5 mill.

Tabell 22: Oppsummering av investeringsbehov for alternativene 1-5, langsiktig perspektiv

Alternativ	Innvestering nybygg	Investering rehabilitering	Investeringer totalt	Kommentarer
0	0	298 140 000	298 140 000	Jf. egen beregning
1	45 500 000	78 540 000	124 000 000	Jf. egen beregning
2	0	0	0	Ingen behov
3	58 800 000	90 600 000	149 400 000	Jf. egen beregning
4	17 500 000	90 600 000	108 100 000	Jf. egen beregning
5	17 500 000	159 600 00	177 100 000	Jf. egen beregning

Siden alternativ 1 på sikt forutsetter alternativ 3, 4 eller 5 blir det følgende kostnadsoverslag:

Tabell 23: Samlet kostnadsoverslag for alternativ 1 og 3, 4 eller 5

Alternativ	Investeringer totalt
0	300 mill.
1 + 3	273 mill.
1 + 4	232 mill.
1 + 5	301 mill.

Tabell 24 viser forventet elevtallsutvikling som følge av ny skolestruktur

Tabell 24: Elevtallsutvikling ny skolestruktur

Alternativ	ELEVER '2009-2010	ELEVER '2016-2017	BEREGNET '2020-2021	ENDRING ELEVER '2009 - 2016	ENDRING ELEVER '2009 - 2020	ENDRING ELEVER '2016 - 2020
Alternativ 1	452	386	369	-66	-83	-17
Alternativ 2	148	111	122	-37	-26	11
Alternativ 3	517	455	503	-62	-14	48
Alternativ 4	373	307	369	-66	-4	62
Alternativ 5	378	348	378	-30	0	30

Alternativ 1, viser en liten nedgang i antall elever med ca. 20 elever – noe som tilsier ca. 370 elever i 2020/2021, mens alternativ 2 viser en liten økning i antall elever fram til 2020/2021 på ca. 11 elever. Elevtallet kan forventes å bli på ca. 120 elever. For alternativ 3, kan en forvente en økning i elevtall fram til 2020/2021 på ca. 50 elever. Elevtallet i 2020/2021 kan ut fra dette forventes å bli ca. 500 elever. Alternativ 4 viser en økning i antall elever på ca. 62 elever fram til 2020/2021. Elevtallet forventes å bli på ca. 370 elever, mens for alternativ 5 ser vi en økning på ca. 30 elever fram til 2020/2021.

Tabell 25 nedenfor er tenkt å illustrere en samlet oversikt over de ulike alternativene, og de samlede konsekvenser fordelt på de fire perspektivene. Videre er det som presisert innledningsvis kvalitet i oppvekstsektoren og den forventede gevinsten av økonomisk robusthet som rådmannen vil tillegge ekstra vekt.

Tabell 25: Oppsummering av konsekvenser for alternativene 1-5

Perspektiv	0-Alt	Alt.1	Alt.2	Alt.3	Alt.4	Alt.5
Pedagogisk	0	+++	+++	+++	+++	+++
Økonomisk	0	+++	+++	+/-	+++	---
Organisatorisk	0	+++	+++	+++	+++	+++
Samfunnsmessig	0	++	-	-	-	--
Samlet konsekvens	0	+++	++	+	++	+/-

6 Rådmannens anbefaling

Basert på vurderingene over og som tabell 25 gir uttrykk for, er det enkelte alternativer som peker seg ut som bedre alternativer enn andre, begrunnet med en samlet positiv konsekvens. Dette gjelder følgende alternativ:

Alternativ 1: Slå sammen Romedal og Stange ungdomsskole til en ungdomsskole, lokalisert til Stange ungdomsskole.

Alternativ 2: Slå sammen Espa og Tangen skole, lokalisert til Tangen skole.

Alternativ 4: Slå sammen Breidablikk, Solvin og Åsbygda barneskoler til ny barneskole i Romedal, lokalisert til Romedal ungdomsskole.

Etter rådmannens syn er det svært viktig å se alternativet med felles ungdomsskole for Romedal og Stange og felles barneskole i Romedal i sammenheng, da dette vil ivareta en ikke ubetydelig restverdi i skolebygget ved Romedal ungdomsskole.

Stange kommune vil før eller siden måtte ta grep i forhold til endring av skolestruktur. Den anbefalte løsningen vil innebære en relativt stor endring, men gir samtidig en svært god mulighet til å skape en framtidsrettet skolestruktur. Dette henger sammen med muligheten for å skape et robust barneskolemiljø for Romedal i det som i dag er Romedal ungdomsskole.

Om kommunestyret skulle komme til at de på nåværende tidspunkt ikke vil gå inn for den anbefalte løsningen vedrørende alternativ 1 og 4, er rådmannen svært i tvil om det bør gjøres endringer i skolestrukturen utover alternativ 2.

Stange kommune

www.stange.no
Tlf: 62 56 20 00 E-post: post@stange.kommune.no
Adr: postboks 214, 2336 Stange